

Oprettelsen af to Skoler ved et Statslaan til den Rente, som Staten antagelig kan faa af sine Penge, et Statslaan, som ikke for hver af Skolerne maa overstige 60,000 Kr. Der er ikke sat den Minimumsgrænse, som Kommissionen havde foreslaaet, idet jeg har ment det urigtigt at sætte en saadan. Man har ikke saa megen Erfaring paa dette Omraade, at man straks kan sige, hvilken Sum der skal til; heller ikke ved man, om ikke vedkommende private kunne tilskyde en større Sum end $\frac{1}{4}$, som her forlanges. Det er den første Begunstigelse, man vil give disse Skoler, og den er i alt Fald baade overkommelig og overskuelig. Det høje Ting vil kunne indse, at den Risiko, Staten løber, i det hele ikke er stor. Den næste Begunstigelse skal bestaa i, at disse Skoler ikke behøve at have bestaaet i to Aar for at faa Godkendelse, men at Ministeren skal have Bemyndigelse til efter nærmere Undersøgelse af Undervisningsplanen, Lærerkræfterne, de økonomiske Omstændigheder med videre, at godkende Skolerne straks. Det er kun disse to Begunstigelser, det foreslaas at yde disse to Skoler. Jeg tror, at de ville kunne gøre en betydelig Nytte netop ved den praktiske Undervisning, de skulle give i vort Landbrugs Bierhverv; disse lægges der i vor Tid med Rette megen Vægt paa. Vort mindste Landbrug, Husmandsbruget, har vist sig at være mere lønnende end andet Landbrug, og fra Landboforeningernes Side er der lagt megen Vind paa at fremhjelpe det. Jeg tror, man tager fejl, naar man fra flere Sider vil give det Udsende af, at det store Landbrug ikke har haft Interesse for Husmandsbruget, tværtimod, der er lagt megen Vægt paa at fremhjelpe det her i Landet, og jeg tror, man vil gøre et yderligere Skridt i den Retning ved at vedtage de her foreslaaede Bestemmelser. Man vil derved fremhjelpe en virkelig god og sund Oplysning, og Oplysning er lige saa nødvendig paa disse som paa andre af Landbrugets Omraader. Det er altsaa ikke egentlige Landbrugsskoler der skulle oprettes, men Højskoler, der give en Undervisning, som den, jeg har omtalt. Dette medfører atter, at der for disse Skolers Vedkommende ikke i Paragraffen om Uddeling af Understøttelse til Eleverne kræves, at de for at opnaa en saadan, skulle møde med Attest for tidligere at have været paa en anden Skole. Det tror jeg ikke, man skal kræve, da det hen-set til Elevernes økonomiske Vilkaar, vil være vanskeligt for dem at fremskaffe saadanne. Jeg tror heller ikke, at det er

nødvendigt, at de møde med særlige Forkundskaber for at kunne have Udbytte af en Undervisning i Landbrugets Bierhverv. Bestemmelsen har man imidlertid — fra den Side, der særlig vil holde Haanden over Landbrugsskolerne — ment, vilde skade disse. Naar man ikke kræver Attester for disse to Skolers Vedkommende, er man ængstelig for, at Landbrugsskolerne derved udsættes for en for stærk Konkurrence. Man ser dog vist fejl paa dette Punkt. Konkurrencen vil efter min Mening slet ikke ramme Landbrugsskolerne, i alt Fald kun saa ubetydeligt, at den slet ikke vil have nogen Indflydelse paa dem, saa meget mindre, som man maa gaa ud fra, at Tilgangen baade til Landbrugsskoler og Højskolerne vil blive større med den rigeligere Statsunderstøttelse, der her foreslaas. Man behøver ikke at være ængstelig for Konkurrencen, thi disse to Skoler ville antagelig højst kunne modtage 100 Elever, og et saadant Antal vil, selv om man gaar ud fra, at det gaar tabt for Landbrugsskolerne, langt fra kunne være generende for disse. Men det er i øvrigt min Overbevisning, at de 100 slet ikke ville tages fra Landbrugsskolerne, det vil væsentligst blive Elever, som ellers slet ikke vilde være komne paa Højskole eller Landbrugsskole, eller ogsaa under de nu bestaaende Forhold vilde have søgt en Højskole. Frygten for Konkurrencen har imidlertid bevirket, at man ogsaa har lempet Vilkaarene for Landbrugsskoleelever, idet man har fundet det rimeligt, at de Elever, der vare over 22 Aar, ikke behøvede at fremskaffe Attester for at have nydt en saadan tidligere Undervisning, at de maatte antages at besidde Forkundskaber nok til at nyde Landbrugsskolernes Undervisning med Udbytte. Jeg var ikke betænkelig ved at nedsætte Fordringen for deres Vedkommende, der vare over 22 Aar. Naar en ung Mand har naaet den Alder, vil han som Regel være i Besiddelse af en saadan Karakterens Modenhed, at han ikke anvender sine Penge paa at skaffe sig en Undervisning, som han ikke kan faa Udbytte af. 22 Aars Alderen er i mange unge Menneskers Liv et Vendepunkt. Mange tage da paa Session og udskrives til Soldat, og de ville da ofte anvende netop Vinteren inden Soldatertjenesten til et Højskoleophold. Udskrives de derimod ikke, ville mange ræsonnere som saa: Nu spare vi Penge ved ikke at blive Soldat, dem kunne vi passende anvende til vor egen Uddannelse. Man kan derfor sikkert med Tryghed gaa til det her foreslaaede